

Opinie ekspertów dotyczące projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa

Profesor Krystian Markiewicz – Przewodniczący Komisji Kodyfikacyjnej Ustroju Sądownictwa i Prokuratury

To jest projekt, moim zdaniem, bardzo demokratyczny. Takiego projektu jeszcze nie było. To są wreszcie powszechne wybory wśród sędziów. Każdy sędzia ma ten swój jeden głos. Wybór dotyczy 15 sędziów. Każdy z nas (każdy z sędziów) będzie mógł tych 15 sędziów wybrać. To jest bardzo ważne.

Dlaczego? Bo to pokazuje, że nie ma reprezentacji jakiejś grupy sędziowskiej, obszaru apelacji, okręgu sędziowskiego, tylko każdy sędzia, który będzie w tym konstytucyjnym organie, będzie reprezentował po prostu całe środowisko sędziowskie. A ukoronowaniem tego jest ta rada społeczna, która też pokazuje otwieranie się sądownictwa także na ten czynnik obywatelski.

To jest bardzo istotna rzecz. Ten projekt bardzo dużo zmienia w porównaniu z poprzednim, między innymi w zakresie biernego prawa wyborczego, które nie jest w żadnej mierze ograniczone tak, jak dawniej.

Przyjęto kryterium 10 lat i 5 lat w sądzie, mając na uwadze standardy europejskie, mając na uwadze zalecenia Komisji Weneckiej w tym zakresie. To jest powszechne kryterium stosowane w Europie, a ten 10-letni okres to jest jeden z niższych okresów jaki w Europie ma miejsce.

Wszystko to, co było kwestionowane przez pana prezydenta Andrzeja Dudę, zostało usunięte. Nie ma więc tych obaw, które istniały wcześniej. To jest rzeczywiście istotny krok do przodu, który zmierza do tego, żeby móc wreszcie uporządkować sytuację w wymiarze sprawiedliwości. To jest szansa dla pana prezydenta Nawrockiego w przypadku podpisania tej

ustawy (na co bardzo liczymy), że wreszcie przywrócona zostanie normalność i pan prezydent w czasie swojej kadencji będzie miał okazję do tego, żeby powoływać sędziów w sposób legalny.

Możemy od razu odpowiedzieć na pytanie, co by było, gdyby tak się nie stało i na podstawie obecnie obowiązującej ustawy doszłoby do wyboru sędziów. Ten problem nie zniknie. Nietrudno sobie wyobrazić, że takie powołania sędziowskie będą mogły być kwestionowane. Więc projekt tej ustawy to jest olbrzymi krok, który daje szansę na stworzenie silnego państwa prawa.

Profesor Marek Safjan – Przewodniczący Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego

Mamy do czynienia z ważnym etapem reformowania wymiaru sprawiedliwości, bo niewiele było instytucji w naszym systemie konstytucyjnym, które zostały w tak dużym stopniu kompletnie wydrążone z treści - jak Krajowa Rada Sądownictwa, która działa od 2018 roku w nowym składzie po niekonstytucyjnym skróceniu kadencji.

Ten zabieg jest absolutnie konieczny, jeżeli mamy przywrócić odpowiednie standardy wymiaru sprawiedliwości i zapewnić prawidłowe przeprowadzanie konkursów i ograniczenie wreszcie tego, co obserwowaliśmy przez szereg lat, mianowicie poszerzania się sfery nielegalności w związku z rekomendacjami, które były formowane przez nielegalną, niekonstytucyjną KRS.

Dlatego uczynienie kroku w kierunku stworzenia nowej prawidłowej i zgodnej z konstytucją instytucji, która gwarantuje funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości, jego niezależności jest bardzo ważna.

Pamiętajmy, że to co się stało wcześniej, to było naruszenie wypracowanych bardzo precyzyjnie standardów już w czasie Okrągłego Stołu przez profesora Adama Strzębosza. Projekt, który był opracowany w tamtym czasie pochodził z Obywatelskiego Centrum Inicjatyw Ustawodawczych i był przygotowany przez Polską Radę Likwidacyjną. Wszystkie najważniejsze zapisy zostały w trakcie tzw. reform w 2018 roku

zdeformowane. To, co promuje się tutaj, jest dążeniem do przywrócenia prawidłowego kształtu i funkcjonowania tej rady.

Podjęcie kroków w celu uzdrowienia tej sytuacji jest koniecznością wynikającą także z orzecznictwa europejskiego. Krajowa Rada Sądownictwa, która zaczęła działać w tym nowym niekonstytucyjnym kształcie została usunięta z europejskich sieci rad sądownictwa. Warto to zauważyć. Uznano, że ona nie spełnia koniecznych, minimalnych standardów które muszą być zachowywane w takim przypadku.

Ta ustawa nie jest tylko biernym powtórzeniem wcześniejszych regulacji, ale rzeczywiście stanowi nadzieję na to, że będziemy mieli bardziej regualtywną instytucję dla całego wymiaru sprawiedliwości. Możliwość wybierania członków Rady bezpośrednio przez wszystkich sędziów jest ważnym krokiem. Jest niezwykle istotne, że tworzy się społeczną Radę przy Krajowej Radzie Sądownictwa, Radę, która zapewnia tak pożądaną - od dawna postulowaną - udział czynnika społecznego, który będzie mógł monitorować przebieg tego procesu.

Bardzo ważny element to stosowane przez niektóre organizacje, przez NGOs-y systemy monitorowania wyboru kandydatów do Trybunału Konstytucyjnego. W tym wypadku są ustawowo zagwarantowane. To jest też ważny instrument kontroli społecznej nad procesem przebiegu tych wyborów.

Poprzez stworzenie takiej nowej instytucji, która będzie rzeczywistą gwarancją funkcjonowania prawidłowych procesów nominacyjnych sędziów, można będzie zrealizować także te zamierzenia, które wynikają z przedstawionej wcześniej ustawy praworządnościowej.

Bez stworzenia KRS-u ustawa praworządnościowa, która została zaprezentowana, nie będzie miała szans na urzeczywistnienie. Ponieważ musi być ciało, które będzie wprowadzało nowe procedury, poprawne konstytucyjnie procedury nominowania sędziów. To jest konieczny, niezbędny warunek dla uzdrowienia polskiego systemu konstytucyjnego.